

Tēze. Par darbā nodarītā kaitējuma atlīdzību.

**Latvijas Republikas Augstākās tiesas
Senāta
2004.gada 3.novembra**

SPRIEDUMS

lietā Nr. SKC – 613

Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāts šādā sastāvā:

senators I.Šepteris,
senators Z.Gencs,
senatore R.Zake,

2004. gada 3. novembrī izskatīja atklātā tiesas sēdē akciju sabiedrības “Ditton pievadkēžu rūpnīca” kasācijas sūdzību par Latgales apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2004. gada 28. jūnija spriedumu *P.R., R.J., T.K. un T.K* prasības lietā pret akciju sabiedrību “Ditton pievadkēžu rūpnīca” par kaitējuma atlīdzināšanu, kas nodarīts veselības bojājuma rezultātā.

Noklausījies senatora Z. Genca ziņojumu, akciju sabiedrības “Ditton” pievadķēžu rūpnīca” pilnvarotās pārstāves I.G. paskaidrojumus, kura lūdz kasācijas sūdzību apmierināt, R.J., T.K un T.Kiebidumus pret kasācijas sūdzību, Senāts

k o n s t a t ē j a

P.R., T.K., T.K 2002. gada 13. maijā, bet *R.J.*, 2002. gada 15. maijā cēluši prasību pret akciju sabiedrību “Ditton pievadkēžu rūpnīca” un lūguši no 2002. gada 1. janvāra piedzīt kompensāciju par darbā gūto kaitējumu veselībai, kā arī iekļaut viņus izmaksām paredzēto personu sarakstā.

Prasībās norādīts, ka līdz 2001. gada decembrim viņi saņēmuši atlīdzību par darbā nodarīto kaitējumu veselībai. Šie maksājumi pārtraukti 2002. gada janvārī, kad, privatizējot Daugavpils pievadkēžu rūpnīcu, viņi nav iekļauti to personu sarakstos, kurām tiek veikta samaksa par darbā nodarīto kaitējumu. Uzskata, ka atteikums izmaksāt kompensācijas ir nepamatots, jo atbildētājs ir privatizējamās rūpnīcas tiesību un saistību pārnēmējs.

P.R prasībā norādījis, ka Daugavpils pievadkēžu rūpnīcā strādājis no 1956. līdz 1992. gadam. Viņš 1980. gada 5. jūnijā darbā guvis labās acs traumu un zaudējis profesionālās darba spējas 25% apmērā. No 1980. gada jūnija līdz 2001. gada decembrim saņēmis veselībai nodarītā kaitējuma atlīdzību. Lūdz piedzīt atlīdzību no 2002. gada 1. janvāra Ls 30 mēnesī.

T.K prasībā norādījusi, ka, strādājot Daugavpils pievadkēzu rūpnīcā, 1977. gadā guvusi smagu traumu. Sakarā ar nelaimes gadījumu darbā viņai noteikts darba spēju zaudējums 10% apmērā. No 1978. gada līdz 2002. gada 1. janvārim viņa saņēmusi atlīdzību par kaitējumu veselībai Ls 21 mēnesī.

T.K prasībā norādījusi, ka no 1955. gada strādājusi Daugavpils pievadķēžu rūpnīcā un 1991. gada 25. jūlijā nelaimes gadījumā darbā guvusi veselības bojājumu. Sakarā ar labās delnas otrā un trešā pirksta traumatisku amputāciju viņa zaudējusi profesionālās darba spējas 25% apmērā. No 1991. gada līdz 2002. gada 1. janvārim saņēmusi darbā gūtā veselības

kaitējuma atlīdzību Ls 30 mēnesī. Lūdz piedzīt pienākošos atlīdzību no 2002. gada 1. janvāra Ls 30 mēnesī.

R.J., norādījusi, ka no 1963. gada strādājusi Daugavpils pievadķēžu rūpnīcā. Saistībā ar arodslimību viņai 1992. gadā piešķirta 3. invaliditātes grupa ar 40% darba spēju zaudējumu, bet pašlaik ir noteikts darba spēju zaudējums 10% apmērā. Izmaksas Ls 21 mēnesī par veselībai nodarītā kaitējuma atlīdzināšanu pārtrauktas 2002. gada 1. janvārī. Lūdz piedzīt šos viņai pienākošos maksājumus no 2002. gada 1. janvāra.

Ar Daugavpils tiesas tiesneses 2002. gada 4. decembra lēmumu visas prasības apvienotas vienā tiesvedībā.

Daugavpils tiesa visas celtās prasības ir apmierinājusi.

Izskatot lietu apelācijas kārtībā sakarā ar atbildētāja apelācijas sūdzību, Latgales apgabaltiesa ar 2004. gada 28. jūnija spriedumu prasības apmierinājusi daļēji.

Tiesa no akciju sabiedrības "Ditton pievadķēžu rūpnīca" piedzinusi atlīdzību par veselībai nodarīto kaitējumu laika posmā no 2002. gada 1. janvāra līdz 2004. gada 30. jūnijam P.R Ls 900, bet no 2004. gada 1. jūlija ik mēnesi Ls 30, T.K Ls 630 un no 2004. gada 1. jūlija Ls 21 mēnesī, R.J., Ls 630 un no 2004. gada 1. jūlija Ls 21 mēnesī, T.K Ls 900 un no 2004. gada 1. jūlija ik mēnesi Ls 30. Pārējā daļā prasība noraidīta.

Tiesa piedzinusi no akciju sabiedrības "Ditton pievadķēžu rūpnīca" valsts ienākumos valsts nodevu Ls 317, kā arī tiesāšanās izdevumus par labu prasītājiem.

Apgabaltiesa konstatējusi, ka prasītāji līdz 1994. gadam no Daugavpils pievadķēžu rūpnīcas ir saņēmuši atlīdzību par darbā gūto veselības bojājumu.

Privatizācijas aģentūra 1995. gada 2. martā apstiprinājusi šīs rūpnīcas privatizācijas noteikumus, bet 1999. gada 3. augustā apstiprinājusi rūpnīcas privatizācijas pabeigšanu. Privatizācijas noteikumu 2.2. apakšpunkts nosaka, ka uzņēmums tiek privatizēts, pārveidojot to akciju sabiedrībā ar vienlaicīgu kapitāla daļu pārdošanu. Noteikumu 4. punkta 4.1. apakšpunkts paredz, ka akciju sabiedrībai nododamo tiesību un saistību kopums ir arī objekta darbinieku prasījumi par kaitējuma atlīdzināšanu, kas nodarīti sakropļojuma vai cita veselības bojājuma rezultātā, kā arī sakarā ar apgādnieka zaudējumu (16. pielikums). Prasītāji privatizācijas noteikumu 16. pielikumā nav iekļauti, taču noteikumu 4.1. apakšpunkts nosaka, ka akciju sabiedrībai tiek nodotas arī tās saistības, kas uz pirkuma līguma noslēgšanas brīdi kādu iemeslu dēļ nav zināmas, un no tām izrietošās sekas.

Pamatojoties uz minētajiem noteikumiem un neskatoties uz to, ka prasītāji nav iekļauti sarakstā (pielikumā Nr. 16), akciju sabiedrība "Daugavpils pievadķēžu rūpnīca" jau 1997. gada septembrī sākusi izmaksāt no 1994. gada janvāra prasītājiem radušos kaitējuma atlīdzības parādu un turpinājusi šīs izmaksas līdz 2002. gadam.

To ievērojot, apelācijas instances tiesa secinājusi, ka akciju sabiedrība ir atzinusi prasījumus, uzskatījusi, ka prasījumus pārņēmusi uzņēmuma privatizācijas rezultātā, bet prasītāji nav iekļauti sarakstos (pielikumā Nr. 16) par kaitējuma atlīdzināšanu, kas nodarīts sakropļojuma vai cita veselības bojājuma rezultātā, akciju sabiedrības kļūdas dēļ.

Prasītāji ir pierādījuši tiesības saņemt samaksu par veselībai nodarīto kaitējumu un likumīgi saņēmuši atlīdzību. Veselības bojājumus viņi ieguvuši un tie konstatēti līdz 1997. gadam, tāpēc, nosakot veselībai nodarītā kaitējuma atlīdzību, piemērojams 1997. gada 30.

decembra Latvijas Republikas Ministru kabineta noteikumu Nr. 441 "Noteikumi par darbā nodarītā kaitējuma atlīdzību" 26. 2 punkts, kā arī Ministru kabineta 2001. gada 23. augusta noteikumu Nr. 378 "Darbā nodarītā kaitējuma atlīdzības aprēķināšanas, finansēšanas un izmaksas kārtība" 25. 2. punkts, bet veselībai nodarītā kaitējuma atlīdzība nosakāma apmērā, kādā tā tika maksāta līdz 2002. gada 1. janvārim, un kādu to savās prasībās lūdz piedzīt prasītāji.

Ņemot vērā, ka darba spēju zaudēšana prasītājiem noteikta bez termiņa ierobežojuma, arī veselības kaitējuma piedziņas periods nav ierobežojams.

Kasācijas sūdzībā akciju sabiedrība "Ditton pievadķēžu rūpnīca" lūdz visas celtās prasības noraidīt un atcelt Latgales apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2004. gada 28. jūnija spriedumu materiālo un procesuālo tiesību normu pārkāpšanas dēļ.

Uzskata, ka lietas izskatīšana uz prasības pieteikumos norādītā Civillikuma 2347. un 2348. panta, kā arī Ministru kabineta 1997. gada 30. decembra noteikumu Nr. 441 "Noteikumi par darbā nodarītā kaitējuma atlīdzību" 5. punkta uz atbildētāju procesuāli nav iespējama. Saskaņā ar Civillikuma 908. un 925. pantu ir iestājies prasības iesniegšanas termiņa noilgums bez atbildētāja vainas.

Norāda, ka atbildētājs nezināja un nevarēja zināt par rūpnīcas saistībām, un nevarēja tās pildīt, jo atbildētāja tiesības un pilnvaras neļāva vienpusēji pieņemt prasītāju prasības un izmainīt pastāvošos privatizācijas dokumentus. Atbildētājs nav pārkāpis likuma normas.

Pārbaudījis kasācijas sūdzībā norādīto argumentu pamatotību, Senāts uzskata, ka apelācijas instances tiesas spriedums ir atstājams negrozīts.

Latvijas Republikas Saeima 1995. gada 2. novembrī pieņēmusi likumu "Par obligāto sociālo apdrošināšanu pret nelaimes gadījumiem darbā un arodslimībām", kas stājās spēkā 1997. gada 1. janvārī, un šī likuma Pārejas noteikumu 4. punkts paredz, ka personām, kuras cietušas nelaimes gadījumā darbā, līdz likuma spēkā stāšanās dienai, kaitējuma atlīdzību izmaksā darba devējs saskaņā ar Ministru kabineta apstiprinātajiem noteikumiem.

Latvijas Republikas Ministru kabinets 1997. gada 30. decembrī ir pieņēmis noteikumus Nr. 441 "Noteikumi par darbā nodarītā kaitējuma atlīdzināšanu", kuru 3.1. punkts paredz darba devēja vai viņa tiesību un saistību pārņēmēja pienākumu atlīdzināt darbā nodarīto kaitējumu, ja šāds kaitējums nodarīts līdz 1997. gada 1. janvārim un ja sakarā ar minēto kaitējumu darbinieks saņēma vai viņam bija tiesības saņemt kaitējuma atlīdzību saskaņā ar normatīvajiem aktiem, kas bija spēkā pirms šo noteikumu spēkā stāšanās.

Atbilstoši Latvijas Republikas Saeimas 1994. gada 17. februārī pieņemtā likuma "Par valsts un pašvaldību objektu privatizāciju" 5. panta pirmajai daļai valsts īpašuma objekta privatizāciju valsts vārdā organizē un veic Privatizācijas aģentūra.

Saskaņā ar Ministru kabineta noteikumu Nr. 441. 5. punktu, ja uzņēmums tiek privatizēts, normatīvajos aktos noteiktā institūcija, kas veic (ir veikusi) šī uzņēmuma privatizāciju, nosaka privatizējamā uzņēmuma tiesību un saistību pārņēmējam nododamo saistību kopumu par darbā nodarītā kaitējuma atlīdzināšanu.

Privatizācijas aģentūra 1995. gada 2. martā apstiprinājusi Daugavpils pievadķēžu rūpnīcas privatizācijas noteikumus, kuru 4. punkta 4.1. apakšpunkts paredz, ka akciju sabiedrībai nododamo tiesību un saistību kopums ir arī objekta darbinieku prasījumi par kaitējuma

atlīdzināšanu, kas nodarīti sakropļojuma vai cita veselības bojājuma rezultātā, kā arī sakarā ar apgādnieka zaudējumu (16. pielikums).

Apgabaltiesa konstatējusi, ka prasītāji ir pierādījuši savas tiesības saņemt samaksu par veselībai nodarīto kaitējumu un likumīgi saņēmuši kaitējuma atlīdzību gan līdz 1994. gadam, gan arī no 1997. gada septembra, kad akciju sabiedrība sākusi izmaksāt radušos kaitējuma atlīdzības parādu un turpinājusi šīs izmaksas līdz 2002. gadam. Šis konstatējums attiecas uz lietas faktiskajiem apstākļiem un kasācijas kārtībā nav pārbaudāms.

Darba devējam saistība atlīdzināt prasītājiem nodarīto veselības kaitējumu radusies no nelaimes gadījumiem darbā. Akciju sabiedrība “Ditton pievadķēžu rūpnīca”, pret kuru celta prasība, ir Daugavpils pievadķēžu rūpnīcas saistību pārņēmēja.

Konstatējot faktu, ka atbildētājs prasītājiem līdz 2002. gadam labprātīgi atlīdzināja veselībai nodarīto kaitējumu, kaut arī viņi nebija iekļauti privatizācijas noteikumu 16. pielikumā, tiesai bija pamats atzīt, ka atbildētājs privatizācijas rezultātā ir pārņēmis arī šīs saistības un turpmāk no tām nevar atteikties. Atbilstoši Civillikuma pirmajam pantam uzņemtas saistības ir pildāmas pēc labas ticības. (Šādu viedokli Senāts ir izteicis arī 2004. gada 6. oktobra spriedumā lietā Nr. SKC – 502, P.Š. prasībā pret akciju sabiedrību “Norden” par darbā gūtā kaitējuma atlīdzināšanu).

Senāts uzskata, ka Civillietu tiesas kolēģija vadījusies no tiesību normu saprātīgas piemērošanas principa un pamatoti piemērojusi Ministru kabineta 1997. gada 30. decembra noteikumu Nr. 441. 3.1. punktu par darbā nodarītā kaitējuma atlīdzināšanu.

Ņemot vērā iepriekš minēto, Senāts uzskata, ka Civillietu tiesas kolēģijas spriedums ir likumīgs, pamatots un taisnīgs, tāpēc kasācijas sūdzība ir noraidāma.

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 474. panta 1. punktu, Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāts

n o s p r i e d a

Latgales apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2004. gada 28. jūnija spriedumu atstāt negrozītu, akciju sabiedrības “Ditton pievadķēžu rūpnīca” kasācijas sūdzību noraidīt.

Tiesas sēdes priekšsēdētājs senators

I.Šepteris

Senators

Z.Gencs

Senatore

R.Zaķe